

La carta da visita dal Grischun

Peider Härtli, il pledader da medias da la Viasier retica, va en pensiun

DA AUGUSTIN BEELI / ANR

■ La fin da favrer banduna ina persuna impurtanta ses post tar la Viasier retica a Cuira. Igl n'è betg il directur, era betg il chef da finanzas u in dals manaders da partiziun. Peider Härtli è stà durant 24 onns emprima persuna da contact per la communicaziun externa dal tren cotschen. Nus indigens na pudain betg ans imaginar ina cuntrada senza la Viasier retica. Ses binaris èn crescids cun la cuntrada sco ils guauds, ils culms ed ils flums. L'onn 1889 ha l'emprim tren cu-menzà a circular, enfin 1914 èn vegnidas avertas tuttas lingias da la rait. Nossa viasier è la carta da visita dal Grischun sco il capricorn en la vopna. Quest manaschi na funcziuna betg senza glieud che s'engascha davostiers. Davos mintga locomotiva stat in maschinist, e mintga tren ha in conductur che è emprima persuna da contact per ils passagiers. Sch'i succeda insatge special u sch'i dat da communigtar novitads tar la Viasier retica è quai l'incumbensa dal pledader da medias. Dapi 24 onns è Peider Härtli la persuna che ha da tgirar ils contacts cun gassettas, emitturs da radio e televisiun da tut il mund.

«Learning by doing»

La Viasier retica è adina ina tematica, en Svizra ed a l'exterior. Sch'i dat insatge da communigtar – betg vender bigliets u products, simplamain la communicaziun – entra Peider Härtli en aczjun. «L'onn passà hai jau gi 1006 contacts da tut gener», di el repassond la tabella ch'el cumplettescha suenter mintga telefon u suenter mintga scuntrada persunala. I po esser ch'igl è crudà giu in crappun sin la lingia, ch'ins ha preschentà ina nov tren u ch'ins ha electrifitgà da nov ina staziun.

Entaifer il manaschi dal tren cotschen ha Peider Härtli ina unica plaza d'infurmaziun externa. El è commember da l'organisaziun «BahnJournalisten-Schweiz». La fascinaziun per la Viasier retica e l'identificaziun cumpleta cun quella èn ina clera premissa per intermediar als schurnalists da tut il mund las infurmaziuns giavischadas. Per sia lavur

Peider Härtli e sia successura Yvonne Dünser: Ils davos 24 onns ha il pledader pudì communigtar fitg bleras novitads da la Viasier retica.

FOTO A. BEELI

dovra el ina buna savida generala da las structuras ed ina tscherta avertezza per la tecnica. Quai tut emprendian ins cun ils onns atras la metoda «learning by doing», tradescha el. En ses mintgadi professiunal dovrà el blers linguatgs. Dasper il tudestg e rumantsch cunzunt bler talian ed engles. Las frequenzas da l'Italia sajan crescidas enorm ils davos onns, sa il pledader.

Per fortuna naginas catastrofas

L'onn ch'el ha cumenzà sia lavour tar la Viasier retica ha quella gist cumplenì ses 100avel anniversari. Igl han gi lieu festivitads ed igl èn cumparids cudeschs giubilars. Dapi questas commemoraziuns èn passads 24 onns e Peider Härtli po ra-quintar in'istorgia da bunamain mintga kilometer da la lunga rait tranter Scoul e Mustér, Tirano e Landquart. Dapertut hai dà insatge da rapportar. Era staziuns èn vegnidas serradas, l'electronica ha remplazzà persunal da staziun. «Per fortuna hai jau mai stuì annunziar novitads

propri nauschas da catastrofas e morts», dì el cun levgiament. Igl haja adina dà glieud che saja sa littada davant il tren, ma mai en questi 24 onns haja dà autres grondas tragedias, sa regorda el.

En quest temp èn persuerter ils medys da communicaziun sa midads radical. «Cura ch'jau sun entrà en servetsch quà en la chasa d'administraziun a Cuira avev'jau a disposiziun ina maschina da scriver da la marca Hermes. In da mes collegas aveva gist retschavì ina maschina da scriver electrica cun 'Kugelkopf'. Quai era insatge exclusiv.» Da là davent ha cumenzà in svilup epocal en la communicaziun. L'introducziun dals computers persunals, alura da la posta elec-tronica, pli tard l'arrivada dal telefonin han influenzà sia lavour.

La vusch dal directur

Ina da sias incumbens regularas durant tut quels onns è stada la redacziun da la gassetta da persunal «InfoRetica». Il pledader da medias vala sco persuna che fa

la punt interna, che collia il persunal. Peider Härtli ha lavorà per e cun quatter directurs, l'emprim cun Jürg Hatz, alura da 1990 enfin 2004 cun Silvio Fasciati, cun Erwin Rutishauser durant sis onns e dapi 2010 cun il directur actual Hans Amacker. Per quels è Peider Härtli stà ina persuna da confidenza. En ses post da stab ha el represchentà la direcziun vers anor. Sch'igl era da communigtar ina nova strategia n'annunziava quella betg il directur, mabain il pledader da medias.

La fin da favrer banduna il Jauer ses post. El sa legra da pudair parter en ses temp libramain. Per exemplu per ir a la pestga. Ses domicil vegg el betg a transferir da Cuira en la Val Müstair. Las visitas regularas a Fuldera tar ses bab na vegnan tuttina betg a mancar. Mintgatant vegg el er ad inscuntrar ses ami Remo Cologna. Peider Härtli raquinta co il bab da Dario Cologna ed el èn crescids si ensemble a Müstair, ina famiglia abitava da la vart svizra da la barriera da cunfin, l'autra famiglia da la vart taliana.